

**Archeologisch inventariserend
veldonderzoek door middel van
bureauonderzoek op de locatie
Den Dam 9a te Breedenbroek,
gemeente Oude IJsselstreek (GE)**

opdrachtgever	Terra Agribusiness
datum	22 maart 2010
projectleider	de heer G.J. de Roller
projectnummer	93075409
status	definitief
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2009-57

MUG-projectnummer	93075409
Opdrachtgever	Terra Agribusiness
MUG-publicatie	2009-57
Bevoegd gezag	Gemeente Oude IJsselstreek
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoek meldingsnummer bureauonderzoek	36757
Onderzoek meldingsnummer booronderzoek	n.v.t.
Tekst	de heer drs. ing. G.J. de Roller
Afbeeldingen	n.v.t.
Redactie	mevrouw H. Stollenga
Status	definitief
Autorisatie	de heer drs. B. Bijl
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC Leek
Datum	22 maart 2010
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	2
1.3 Doel van het onderzoek	3
1.4 Werkwijze	3
2 Resultaten	4
2.1 Huidig grondgebruik en aardwetenschappelijke waarden	4
2.2 Bekende archeologische waarden	4
2.3 Historische situatie	6
2.4 Toekomstige ingreep	6
2.5 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	7
3 Conclusie en aanbeveling	8
3.1 Conclusie	8
3.2 Aanbeveling	8

Samenvatting

In verband met het voornemen een stal te bouwen aan Den Dam 9a te Breedenbroek zullen bodemverstorende ingrepen plaatsvinden. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg is een inventariserend veldonderzoek noodzakelijk. Terra Agribusiness heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren. Uit dit onderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied op de grens van een enkeerdgrond en vlakvaaggronden ligt. In het recente verleden hebben geen bodemverstorende ingrepen plaatsgevonden. Er is daarom een goede kans dat onder het eerddek nog 'in situ' archeologische resten aanwezig zijn.

Om duidelijkheid te krijgen over de aan/afwezigheid van een eerdlaag en eventueel aanwezige archeologische resten wordt vervolgonderzoek aanbevolen. Dit onderzoek kan bestaan uit een inventariserend booronderzoek dat bij aanwezigheid van een eerdgrond direct wordt omgezet in een waarderend onderzoek, waarbij de grond wordt bemonsterd en gezeefd om eventueel aanwezige archeologische indicatoren op te sporen.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De aanleiding voor het hier beschreven archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) is de vergroting van het bouwblok op de locatie Den Dam 9a te Breedenbroek, gemeente Oude IJsselstreek. De vergroting van het bouwblok is noodzakelijk in verband met een bouwvoornemen. Omdat deze plannen met bodemversturende ingrepen gepaard gaan, is een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Wet op de archeologische monumentenzorg. Terra Agribusiness heeft MUG Ingenieursbureau b.v., afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren. De bureaustudie is verricht op 27 augustus 2009 door de heer G.J. de Roller.

Tabel 1.1 Overzicht van de objectgegevens

Objectgegevens	
Provincie	Gelderland
Gemeente	Oude IJsselstreek
Plaats	Breedenbroek
Toponiem	Den Dam 9a
Kaartblad	41C
Coördinaten	229389/434263 NW 229412/434247 NO 229403/434230 ZO 229371/434242 ZW
Grondsoort	zand
Geomorfologie	dekzandrug
Grondwatertrap	VII

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt aan Den Dam 9a te Breedenbroek en ten zuidoosten van de bestaande bebouwing en is in gebruik als grasland (zie afbeelding 1). De totale oppervlakte is circa 1000 m².

Afbeelding 1. Topografische kaart met in rood het onderzoeksgebied.
 (bron: Topografische Dienst Nederland)

1.3 Doel van het onderzoek

Het bureauonderzoek heeft als doel inzicht te krijgen in bekende en de te verwachten archeologische waarden van het plangebied. Aan de hand van deze informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

1.4 Werkwijze

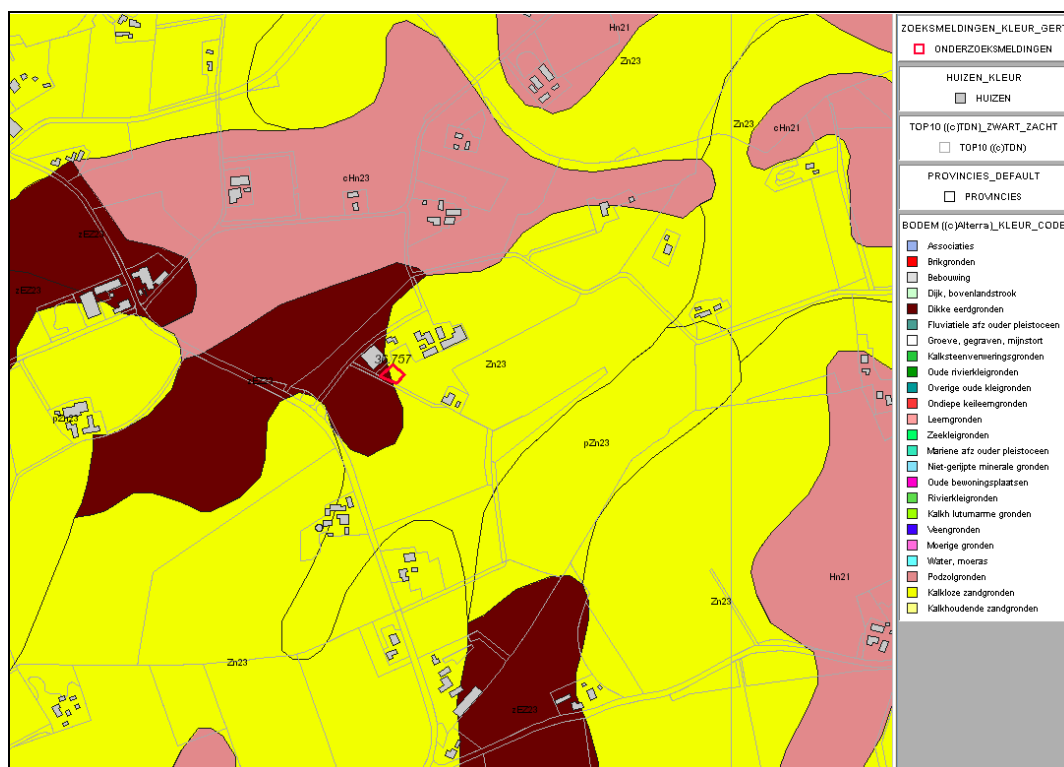
In het bureauonderzoek wordt het huidige grondgebruik beschreven, de historische situatie en mogelijke verstoringen alsmede de bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden. Hiertoe worden onder andere topografische kaarten gebruikt, de plannen en gegevens van de opdrachtgever, luchtfoto's en, indien aanwezig, gegevens van milieukundig onderzoek.

Een beschrijving van de historische situatie is gebaseerd op historisch topografisch kaartmateriaal, zoals kadastrale kaarten en de website van Wat was waar (<http://ngz.watwaswaar.nl/>). Voor de bekende bodemkundige en geologische waarden wordt gebruikgemaakt van bodemkaarten en geomorfologische kaarten. De archeologische waarden zijn gebaseerd op de gegevens in Archis (digitale database van de Nederlandse archeologie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, RCE) waar de archeologische monumentenkaart deel van uitmaakt. Daarnaast wordt, indien mogelijk, teruggegrepen op gegevens van al eerder uitgevoerd onderzoek in de directe omgeving. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde verwachting voor het onderzoeksgebied opgesteld.

2 Resultaten

2.1 Huidig grondgebruik en aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied grenst momenteel aan het erf van een boerenbedrijf. Het terrein is in gebruik als grasland. De bodemkaart geeft aan dat het terrein op de grens ligt van een hoge zwarte enkeerdgrond (code zEZ23), en vlakvaaggronden (code Zn23), (zie afbeelding 2). Een enkeerdgrond is een door plaggenbemesting ontstane dikke bouwvoor (Koeslag 1970, Berendsen 2005). Een vaaggrond is een relatief jonge grond waarin zich nog geen duidelijke bodemvorming heeft ontwikkeld.

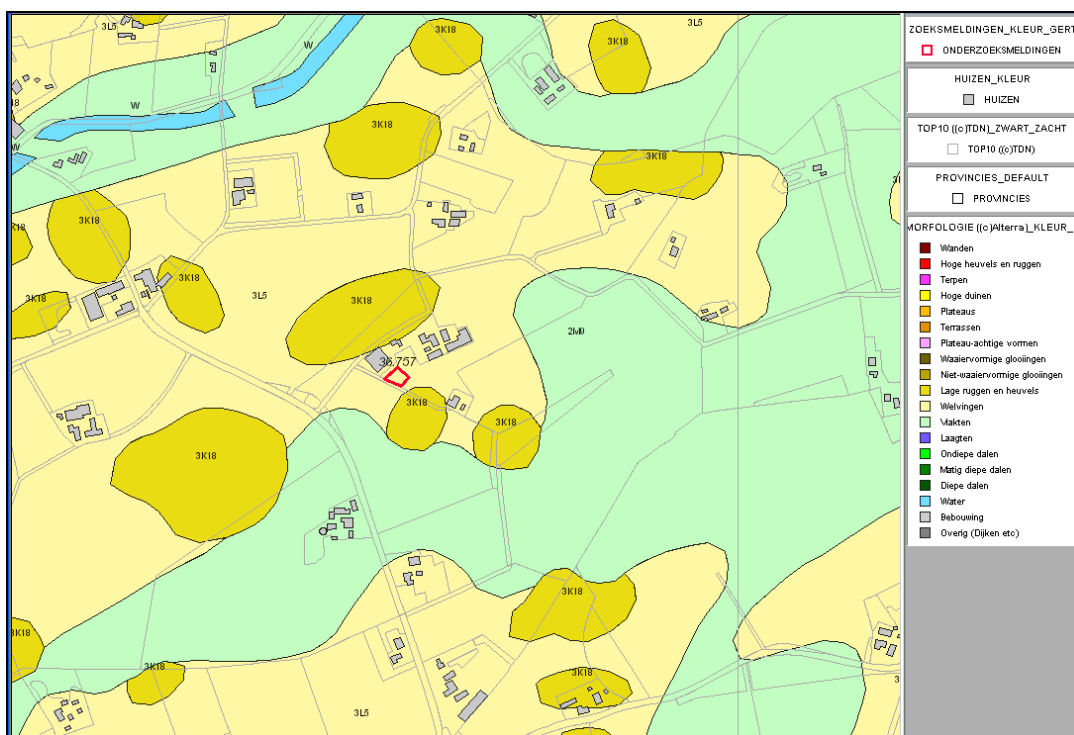

Afbeelding 2. Bodemkaart waarbij het onderzoeksgebied met een rode lijn is aangegeven
(bron: Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

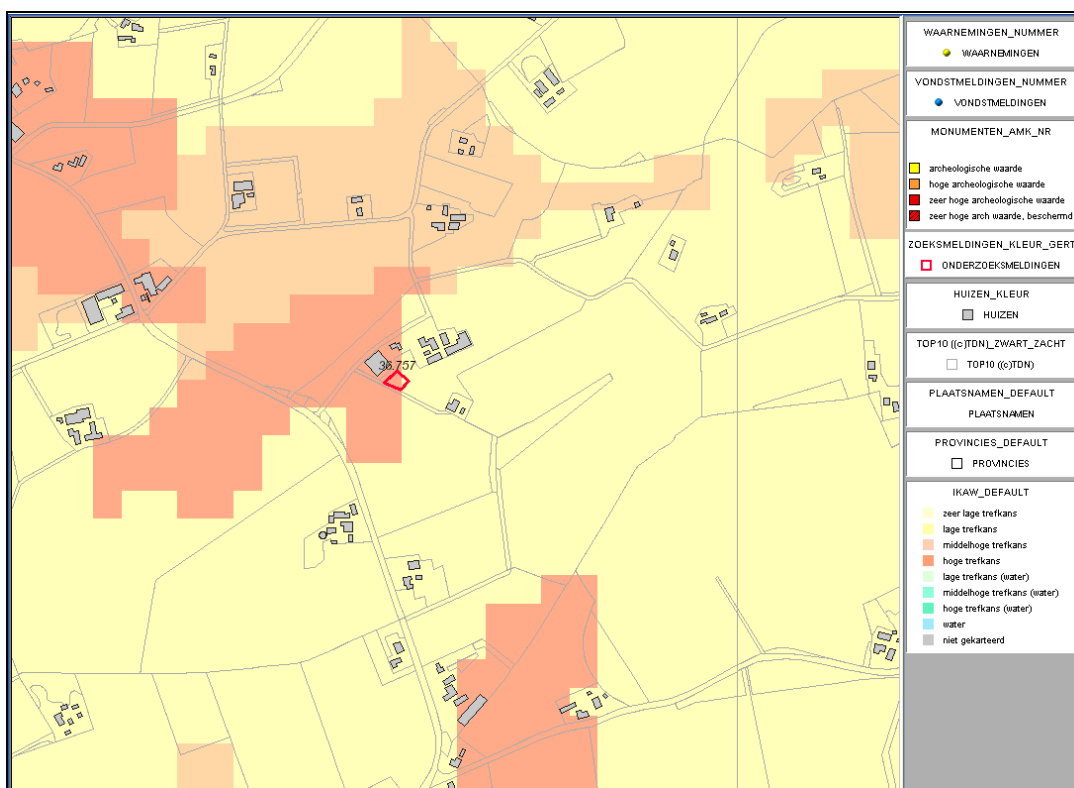
Volgens de geomorfologische kaart ligt het onderzoeksgebied op een dekzandrug (code 3L5) tussen dekzandkoppen (code 3K18) nabij een vakte van verspoelde dekzanden (zie afbeelding 4).

2.2 Bekende archeologische waarden

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied liggen geen terreinen die op de archeologische monumentenkaart zijn vermeld. Ook zijn er in Archis geen vermeldingen van archeologische vondsten of waarnemingen (zie afbeelding 4). De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden geeft voor het onderzoeksgebied wel een hoge trefkans op archeologische resten. Deze waardering is gebaseerd op de aanwezigheid van de enkeerdgrond.

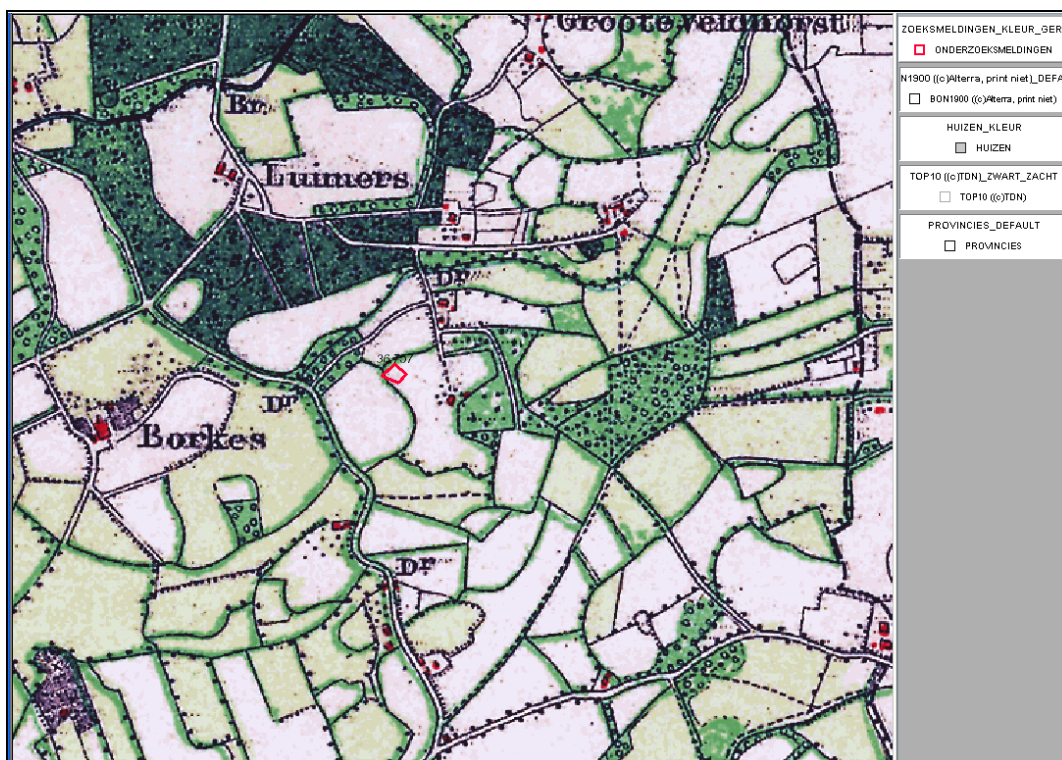
Afbeelding 3. Geomorfologische kaart waarbij het onderzoeksgebied met een rode lijn is aangegeven. (bron: Archis 2, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Afbeelding 4. Indicatieve Kaart Archeologische Waarden waarbij het onderzoeksgebied met een rode lijn is aangegeven (bron: Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

2.3 Historische situatie

Van oudsher bestaat Breedenbroek uit twee delen: Groot-Breedenbroek en Klein-Breedenbroek, waarbij Klein-Breedenbroek onder andere de dorpskern omvat en Groot-Breedenbroek het buitengebied ten noordwesten van het dorp. Dit onderscheid stamt uit de tijd dat het gebied verdeeld was tussen twee heren: de heer Van Anholt en de heer Van Culemborg. De eerste heeft nog steeds veel eigendommen in Breedenbroek, zoals het bos. Het historische kaartmateriaal geeft aan dat het onderzoeksgebied pas na 1966 van bebouwing is voorzien. Tot die tijd ligt het op de grens van twee percelen. Het perceel ten westen van het onderzoeksgebied is hooggelegen en maakt deel uit van de Borkes. In de loop van de tijd is veel van het bos dat rond 1900 nog aanwezig is, verdwenen (zie afbeelding 5 en 6). De ligging van diverse voetpaden verschilt op de verschillende kaarten. Een aantal percelen is samengevoegd tot een groter perceel, onder andere ten zuiden van het onderzoeksgebied.

Afbeelding 5. Bonnekaart uit 1900 waarbij het onderzoeksgebied met een rode lijn is aangegeven
(bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Voor het onderzoeksgebied zelf zijn er in de loop van de tijd weinig tot geen veranderingen opgetreden.

2.4 Toekomstige ingreep

Men heeft het voornemen op de locatie een stal te bouwen. Hiertoe zullen bodemingrepen plaatsvinden voor de fundering en de kelders.

Afbeelding 6. Topografische kaart uit 1966 waarbij het onderzoeksgebied globaal is aangegeven met een rode cirkel (bron: www.watwaswaar.nl/)

2.5 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoekerrein is gelegen op de overgang van een enkeerdgrond naar een vlakvaaggrond. Geomorfologisch ligt het op een dekzandrug. In het recente verleden is het terrein niet beïnvloed door bebouwing of kavelvergroting. In de archeologische database van Nederland zijn geen vondstmeldingen uit de directe omgeving opgenomen. Toch moet er door de aanwezigheid van de enkeerdgrond van uitgegaan worden dat, als er archeologische resten aanwezig zijn, deze door de afdekkende eerdlaag goed zijn beschermd tegen bodemingrepen. Er moet dan ook uitgegaan worden van een hoge trefkans op 'in situ' archeologische resten. De provinciale cultuurhistorische waardenkaart geeft voor het gebied ook een hoge trefkans op archeologische resten. De vraag is nu hoe betrouwbaar de grenzen op de diverse kaarten zijn. Als het onderzoeksgebied toch in de zone met vlakvaaggronden ligt, is de trefkans op archeologische resten die nog 'in situ' liggen klein. Een booronderzoek kan hier uitsluitend over geven.

Afbeelding 7. Cultuurhistorische waardenkaart van Gelderland (Bron: <http://geodata2.prv.gelderland.nl/>)

3 Conclusie en aanbeveling

3.1 Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat er op grond van het diverse kaartmateriaal een hoge trefkans is op archeologische resten. De archeologische resten zijn door het aanwezige eerddek goed beschermd geweest tegen bodemingrepen.

3.2 Aanbeveling

Er wordt aanbevolen een vervolgonderzoek uit te voeren dat bestaat uit een booronderzoek. Het betreft een inventariserend booronderzoek dat bij aanwezigheid van een eerdgrond direct wordt omgezet in een waarderend onderzoek, waarbij de grond wordt bemonsterd en gezeefd om eventueel aanwezige archeologische indicatoren op te sporen.

Op deze wijze wordt duidelijkheid verkregen over de bodemopbouw en of er daadwerkelijk archeologische resten aanwezig zijn.

Literatuurlijst

Berendsen, H.J.A. 2005. *Landschappelijk Nederland*. Assen.
Koeslag, G.J. 1970. *Bodemkunde*. Wageningen.